38

EXERCITATIO MEDICA

DE

SUPPRESSIONE URINÆ

QVAM

DIVINA FAVENTE GRATIA

PRÆSIDE

VIRO CLARISSIMO

DN. HENRICO MEIBOMIO

MED. DOCTORE, ANATOMIÆ PROFESSORE PVBL. ET ORDINAR. NEC NON ARCHIATRO GVELPHICO

DN. PRÆCEPTORE AC PATRONO OMNI OBSERVANTIÆ CVLTV ÆTATEM VENERANDO

publico Eruditorum examini ſubmittit

JOHANN ALBERTUS PAPKE

Helmſtadienſis

AVTOR ET RESPONDENS

Ad diem 2. Decembr.

(o)

HELMESTADI,

Typis HENRICI DAVIDIS MULLERI Acad. Typ.

ANNO CIƆ C IƆ LXXVI.

Q. D. B. V.

DE SVPPRESSIONE VRINÆ

THESIS I.

CUm corpus noſtrum tot, tamque variis morbis ſit obnoxium, ita ut nullam in illo reperire nobilem partem, nullum membrum, nedum articulum poſſis, qui non ſuos patiatur affectus, quique non medicam opem requirant; quidam tamen ex illis majori moleſtia, & pluribus ſymptomatibus invadunt, citiusque ad mortem ducunt; quos proinde præ aliis à Medicis diligentiſſime eſſe conſiderandos, quivis facile intelligit. Inter hos autem non ultimum locum obtinet affectus ille graviſſimus, qui Suppreſſionis urinæ apud Practicos nomine venit. Non infrequens ille eſt, & ſæpe cito etiam à levi cauſa vel externa vel interna oritur, & citiſſime, ſi non juſto tempore medela adhibeatur, homines jugulat, maximaque mala & dolores corpori inducit, naturali illa ſeri ſecretione, & per vias urinarias excretione intercepta. Hac de cauſa hunc gravem affectum attentius examinandum, & de ejus hiſtoria, cauſis, & curatione, quæque operationes Chirurgicæ illi tollendo conveniant, pro ingenii mei tenuitate pauca proponere, eruditorumque cenſuræ ſubjicere decrevi.

II. Neceſſariam autem eſſe ex corpore noſtro per vias urinarias naturalem illam ſuperflui ſeri excretionem nemini non liquet, ideoque exponi pluribus â me non debet, patebit tamen magis, ubi de modo ſecretionis & excretionis egero. Quando jam ea non fit, ſupprimi urina dicitur, & affectus ipſe Suppreſſio urinæ vocatur, quam vocem etiam nos retinebimus; quamvis, ut deinde dicetur aliquando renum vitio ſerum á ſanguine non ſeparetur, & hinc nulla urina fluat, adeoque ſupprimi proprie dici non poſſit, ſed tantum â ſanguine non ſecerni.

III. Aliquando autem parcius juſto tantum redditur, ſi dum excernitur non continuò uti par erat fluit, ſed ceſſat, antequam veſica inanita fuerit, quod urinæ difficultatem, Græci δυσουρίαν vocant; aliquando plane ſupprimitur, ita ut ne minimum quidem urinæ profluat, idque cum diſtenſione fere magna in pectinis regione, & tumore illic ſenſibili, Græci ἰσχουρίαν vocant. Duplicem autem conſtituunt autores Practici ἰσχουρίαν, unam, quando ſcilicet nihil ſeri ad veſicam ê renibus deſcendit, adeoque illa vacua eſt, cujus exempla plurima collegit Marcellus Donatus in lib. de hiſt. med. mirab. l. 4. c. 28, alteram, quando, urina in veſica in copia exiſtente, nihilominus tamen reddi nequit; hanc vocant legitimam, illam illegitimam ſive notham ἰσχουρίαν.

IV. Ut autem omnia quæ de hoc affectu dicemus rectius intelligi poſſint, quomodo urinæ à ſanguine ſecretio, & ejus è corpore deinde expulſio fiat, quarumque partium adminiculo, in anteceſſum, paucis tamen, conſiderabo.

V. Ne-

V. Neminem hodie Medicorum temerè latet, ex quo Clariſſimi Harveji aliorumque, Walæi, Conringii doctiſſima ſcripta, facem præluxerunt, ſanguinem per arterias accedere ad partes omnes corporis noſtri, per venas vero iterum redire ad cor, & ita continuo quaſi circulo per totum corpus ferri, intereaque in omnibus corporis univerſi partibus, quas accedit ſanguis, aliquam pati immutationem, ſive in illis aliquid ſeparetur, ſive etiam in quibusdam locis ulteriorem perfectionem acquirat: Quæ quidem perfectio, nec ejusdem generis eſt, nec eodem modo ſe habet id, quod ſeparatur.

VI. Nullibi autem in toto corpore inſigniorem, quæque magis in ſenſus incurrat, ſeparationem, quam in renibus à ſanguine per arterias emulgentes allato fieri, certum eſt, quæ à nobis nunc conſiderabitur. Modum quo fiat, aliter antehac explicuerunt phyſiologi, aliter hodie nonnulli, clariſſimo Anatomico Florentino Laurentio Bellino imprimis auctore, qui peculiari libro docet, ſubſtantiam renum nihil aliud eſſe, quam canaliculorum & capillarium meatuum, per quos urina in pelvim effluat, aggeriem, nec aliam in illis carnem reperiri, ideoque dum ſanguis in capillaribus vaſis ex arteriis in venas tranſit, ſeroſam ſalſam partem in has fibras ire, perque illas tanquam per filtrum aliquod ad pelvim meare. Docet autem αὐτοψία, ſi corpus renum in longum diſſeces, filamenta ibi ſive fibras à ſuperficie externa, ad cavum usque pelvis eſſe productas, quas ipſe non una vice à Cl. Dn. Præſide in publica anatomia demonſtratas vidi, ſuntque notatæ etiam ante Bellinum à

ſummo ſuperioris ſeculi Anatomico Barth. Euſtachio. Quomodo tamen hæc ſeparatio proxime fiat, nec ſciri exacte poteſt, nec ad Medicum, qua Medicum, pertinet, illa determinare, dum in renibus hæc fieri certò ſciat.

VII. Renibus dico: provida enim natura corpori noſtro duos dedit renes (quanquam aliquando unus tantum ſatis grandis in medio hærens, aliquando tres vel quatuor fuerint reperti, ſed hoc rarius eſt, & monſtroſum) quo uno forte rene ita debilitato, ut inde ſecretio illa ceſſet, vel diminuta ſit, vel aliter læſo, alter nihilominus cum ſuo uretere illud munus obire, ſerumque à ſanguine ſecernere poſſit. Utrumque enim renem illorumve ureteres ſimul adeo affici, ut uno affecto ſtatim quoque alterius pereat functio, non ſemper contingit. Celeberrimus quidem Medicus Petrus Foreſtus lib. XXIV. obſerv. XXIX. exemplum habet ægri cujusdam cui uno reneà calculo obſtructo, urina plane ſuppreſſa fuit, quod etiam Clar. Bartholinus ſe obſervaſſe confirmat: & exemplum habet in hac urbe Cl. Dn. Præſes in fæmina, cui quamvis nunquam, niſi in ſiniſtro latere, dolor obſervatus, certo argumento, unum tantum renem laborare, tamen ſæpius per aliquot dies urina in totum ſupprimitur, quæ totalis interceptio utrumque renem affectum eſſe indicat, alterum per ſe, alterum per conſenſum: Interim per diſſectiones corporum morboſorum ipſis oculis patuit, alterum renem plane fuiſſe vel abſumptum vel exeſum vel corruptum, ut officio ſuo plane impar fuerit, altero nihilominus ſano, & urinam, vivente homine, recte ſecernente.

Vidit

Vidit hic ante aliquot annos Nobiliſſ. Dn. Præſes in corpore quodam juvenili dextrum renem quadruplo vel quintuplo majorem, in gibbo plenum pure, in ſimo ita immutatum, ut concreſcentem materiam gypſeam potius, quam carnem referret, ad functionem plane inutilem; cujus tamen ſiniſter ren recte ſe habens, urinam in vivente non ſuppreſſerat. Vid. Thom. Williſ. l. de urin. c. 5. p. m. 396.

IIX. Sed redeamus unde digreſſi ſumus, & quomodo, quibusque viis urina in renibus ſecreta propellatur videamus. Quando igitur illa in renibus eſt ſecreta, fluit ad cavitatem, ab Anatomicis pelvim vocatam; quæ nihil aliud eſt quam dilatatio quædam ureteris adhærentis, deſcenditque ex illa in ureterem, hinc ad veſicam, cui ureteres ad latitudinem digiti inter veſicæ membranas progreſſi, oblique inſeruntur non longe à collo veſicæ in poſtica ſede. Veſica deinde expellit eam, fluit vero vel retinetur laxato vel conſtricto orificio, quod pro lubitu noſtro in naturali ſtatu mediante muſculo ſphinctere fieri poteſt, non item illo affecto, & tum excernitur, per urethram, longiorem in viris, breviorem in fæminis.

IX. Debet autem urina in naturali ſtatu potulentis fere copia reſpondere, quod ſi non fit, nec, uti deinde dicetur, per alias vias expellatur, neceſſe eſt, magnum inde corpus noſtrum capiat detrimentum, tanto quidem majus, quanto in majori copia potulenta aſſumuntur. Nec tamen nimis ſollicitè hæc proportio inquirenda eſt.

X. Patebunt autem omnia, ubi quæ p. n. circa urinæ ſecretionem eveniunt, plenius conſide-

raverò,

ravero. Quod igitur quantitatem attinet, nonnulli parce emittunt urinam, copiæ aſſumptorum aut conſuetudini non reſpondentem, ratio eſt, quia latex aquoſus aut alicubi in corpore ſubſiſtit, aut alia quam ordinaria via, per renes nempe, fertur, utplurimum ægris in ſudores crebros ac moleſtos aut in diarrhæam fere continuam pronis, quomodo etiam obſervatum eſt, catharticis ſumptis mictionem diutius dilatam fuiſſe, aut parum admodum urinæ redditum. Alii vix aliquot guttas, imo tandem nihil plane emittunt, & in totum ſupprimitur urina.

XII. Deinde notandum, quibusdam ſemper & continuo quaſi tractu ſupprimi urinam, aliis per aliquot tantum dies eſſe ſuppreſſam, dein fluere iterum, mox iterum ſupprimi, quod à variis cauſis oriri poteſt, uti infra dicetur. Et ſunt nonnunquam illius ſuppreſſionis ſtata quaſi tempora, quod egregio exemplo Tulpius l. 2. c. 43. Theologi cujusdam Britanni declarat, cui urina ſupprimebatur quolibet ferme plenilunio, cum inſigni anguſtia, & evidenti totius corporis incendio, neque ullam guttam urinæ poterat excernere, niſi vel declinante luna, vel pertuſa brachii vena, uti pluribus loco citato docetur.

XII. Et quidem quando ita per vices ſupprimitur urina diu ſatis affligere interpolata illa ſuppreſſio poteſt, ſi autem totaliter eſt ſuppreſſa, ſalva vita non poteſt diu ſubſiſtere, cum enim continuo ſerum ex renibus per ureteres ad veſicam fluat, pro ratione diutinæ retentionis, in illa plus vel minus colligitur, ita ut aliquando ſedecim libræ in veſica ægri cujusdam ſuppreſſione urinæ laborantis fuerint repertæ,

unde

unde non poteſt non maxime diſtendi veſica, imo tandem diſrumpi viſa eſt, niſi alia in corpore gravia ſymptomata ipſamque tandem mortem inducat. Valde autem diſſentiunt inter ſeſe autores in determinando tempore, quousque durare poſſit ſuppreſſio urinæ, nonnulli enim undecimum, alii nonum, alii ſeptimum tantum diem attingere ſcribunt: Quidam Medici decimum quartum, alii decimum octavum diem pro longiſſimo ponunt, refertque Schenkius l. 3. obſerv. Med. quendam urinæ ſuppreſſione ſedecim diebus laborantem tandem aquoſa ventris ſolutione ab hoc affectu liberatum fuiſſe.

XII. Cum autem, uti ſuperius dictum eſt, duplex ſit ἰσχȣρία, alia legitima & vera, alia notha ſeu illegitima, in legitima ἰσχȣρία, quoniam cauſa in veſica aut partibus illi adjacentibus hæret, ſolet utplurimum dolor lumborum conjungi, perfrequenter autem ille circa pubem una cum tumore & tenſione percipi, nec circa pubem tantum, ſed furſum quoque magis circa umbilicum, cum in tantum diſtendi veſicam poſſe experientia docuerit. Solent autem tum ægri conqueri, quod urinæ reddendæ deſiderio teneantur, nec tamen excernere eam poſſint, Medici autem cum regionem veſicæ contrectant & comprimunt, non tantum tumidam & repletam eam deprehendunt, ſed etiam à tactu illo dolor exacerbatur. Horum vero nihil in ἰσχȣρία illegitima adeſt, quoniam non veſicæ ſed renum & ureterum vitio illa accidit, & potius illorum affectorum ſigna adſunt, quæ peritus Medicus facile dignoſcere poteſt.

XIV. Aliquando circa viſcera eorumque cavi-

ſtates congeritur ſerum, & ſic modo in ventriculo plus debito moratur, ejusq; diſtenſiones cum ſputatione moleſta inducit, ſæpius vero in cavitate abdominis, ac interdum thoracis, ac capitis deponitur, ibidemque morbos hydropicos inferre ſolet, vel etiam in vaſis reſtagnat, adeoque ſanguinis & liquoris nervoſi moles adauget, atque motus inſigniter pervertit. unde catharri, affectiones Rheumaticæ, ac non raro paralyſes ac convulſiones excitantur, & ad cerebrum delatum comatoſum affectum inducit, uti confirmat Practicorum haud infimus Riverius lib. XIV. praxeos c. 8. p. m. 234. aut denique humor iſte aquoſus in habitum corporis deponitur, atque ita totius aut partium quarundam intumeſcentiam & Anaſarcæ ſimilem affectum creat.

XV. Quod modum invadendi attinet aliquando ſubito urina plane ſupprimitur: quibusdam parce prius fluit, dein magis adhuc fluxus imminuitur, & tandem plane ſupprimitur, quæ omnia à varietate cauſarum *ἰσχουρίαν* inducentium dependent, uti paulo poſt dicetur.

XVI. Contingit aliquando hominibus cætera ſaniſſimis viſis, aliquando morboſis; imprimis vero illis qui calculo laborant ſive renum, ſive veſicæ. Et quoniam hoc in loco de calculo fit mentio, lubet paucula de illius ſede & generatione in renibus ad doctrinæ noſtræ illuſtrationem adferre. Quamvis modus generationis calculi non ſatis exacte cognitus, probabilior tamen eſt illorum ſententia qui coagulatione potius quam exſiccatione fieri mediantibus ſalinis corporibus exiſtimant, eſtq; etiam à Practicis obſervatum, calculo

calculo veſicæ laborantes, poſtquam urinam depoſue-runt, cum magno conatu & dolore ſuccum craſſiorem & viſcidum excreviſſe, illico in materiam ſquamoſam obdureſcentem, cujus odor fuit lixivialis, & conſiſtentiæ qualis lixivii ad ſpiſſitudinem evaporati, cujus ſcilicet liquor craſſior factus & frigori expoſitus protinus etiam in duritiem ſalinam obrigeſcit. Illa materia Tartarea, ut ita loqui ſoleat, cum ſanguine circumfertur & alibi quidem etiam frequenter in calculos, frequentiſſime autem in renibus & veſica concreſcit. Et ibi quidem cunabula ejus ſunt renum ſinus anfractuoſi, in quibus minimi, mediocres, majores deprehenduntur, inde in veſicam delapſi, ſi non excernuntur, in lapides ſæpe ingentes excreſcunt, & plerumque nudi hærent in veſica, & in contractione illius ad orificium provolvuntur, ibique excretionem impediunt, & ſi grandiores ſint, ita illud opplent & obſtruunt, ut nihil urinæ poſſit emitti totalisque ſubſequatur urinæ ſuppreſſio, quale exemplum extat ap. Fab. Hildan. cent. *6.* obſerv. 49. Aliquando circa veſicæ latera, inter membranas ejus, velut in cyſti concluſi hærent calculi, qui procul dubio à renibus adhuc minores dimiſſi, in ureterum ductibus inter veſicæ tunicas perreptantibus hærentes illic ſenſim mole aucti fuerunt. Quale exemplum obſervavit Cl. Williſius in fæmina quadam, quæ longe ante obitum è meatu urinario rejecit membranam craſſam atque latam, materia ſabuloſa refertam, quæ (uti poſte*a* è cadaveris diſſectione conſtitit) fuit pars tunicæ interioris à calculis ibidem in maximo numero incluſis, attrita & diſrupta. Si autem calculus in renibus hæret

 vel

vel poteſt in orificium ureteris ſeſe inſinuare, vel deſcendens per ureteres utrobique obſtructionem facere, quale exemplum memorat Williſius, de eadem paulo ante dicta fæmina, cujus cadavere diſſecto juxta ſummitatem ureteris lapidem pollicis magnitudine defixum invenerunt, cujus extremitas fuit ductui ſeu cavitati ureteris adeo adaptata & firmiter impacta, & velut epiſtomio aperturam ejus exacte clauſit, ſeroloque latici tranſitum omnino inhibuit. Et ſic quoque minores calculi ex veſica in urethram in viris delapſi ibique fortiter impacti, canalem illum ita obſtruunt, ut per parum vel nihil urinæ quamdiu ibi hærent, emittatur.

XVII. Alias qui chronicis morbis diu laborarunt, quique cachectici ſunt aliquando hoc malum incurrunt. Et eſt cum paralyſi partium inferiorum non infrequenter urinæ ſuppreſſio conjuncta. Quin á vaſorum emulgentium nimia repletione ex ſanguine & ſero copioſo in iis collecto induci aliquando ἰσχουρίαν notarunt Auctores imprimis Riverius cent. 1. obſerv. 1. In acutis morbis inſtante imprimis criſi per ſudorem ſupprimitur frequenter urina, tunc enim natura humores ſeroſos ad ambitum corporis mittit, & ſudore excitato per cutim evacuat, & ita à renibus revellit. Obſervavit etiam Cl. Dn. Præſes nonnunquam in febribus malignis & petechialibus urinam ſupprimi, id quod rarius eſt, videturque illo modo contingere, ut alias poſt venena aſſumpta illa ſupprimitur.

XIIX. Occurrit vero peculiaris etiam differentia circa hunc affectum, ratione ætatis. Senes enim frequen-

frequentius quam juvenes ſuppreſſionem urinæ patiuntur, tam proprie quam improprie dictam, quod Medicus obſervare prognoſtici quoq; inſtituendi cauſa debet. Qui enim ſenex eſt, & ἰσχουρίαν patitur, longe difficilius curabitur quam juvenis, monente Venerando illo Sene Hippocrate, annotanteque Reinero Solenandro in ſuis conſiliis Medicinalibus conſilio 18. p. m. 72.

XIX. Cauſæ hunc affectum inducentes, & in ſenſus incurrentes variæ ſunt. De calculis jam diximus, qui non tantum à vivis excreti, ſed poſt mortem vel in renibus, vel ureteribus, vel veſica, vel urethra fuerunt reperti, & ſuppreſſionem ſe induxiſſe manifeſtarunt, cujus rei egregiæ ſane obſervationes extant apud plurimos præclaros practicos, ex quibus imprimis videri merentur Fabricius Hildanus cent. 6. obſ. 49. Petrus Foreſtus lib. xxiv. & Schenkius lib. 3. p. m. 531. & ſeqq. item Th. Williſius lib. de urinis cap. 4. p. m. 396. aliique.

XX. Aliquando etiam alii tumores & abſceſſus præter calculos vias urinæ obſtruunt, grumus item ſanguinis, quem & thrombum vocant, & pus tenaciſſimum quale aliquando emanare ſolet ruptis abſceſſibus, aut in ipſo ductu urinario concreſcere, cujus rei exemplum refert Foreſtus de juvene Bononienſi lib. xxvi. obſerv. xv. & mejendi difficultatem, tandemque ipſam urinæ ſuppreſſionem cauſant, annotatque Schenkius exemplum cujusdam, qui cum ex alto cecidiſſet, ſpina manente illæſa, magnam tamen copiam ſanguinis cum urina profundens, unde deinde urina omnino ſuppreſſa fuit, cujus rei cauſam eſſe recte conjecit, concreti ſanguinis grumum intus ori-

ficio veſicæ ſeſe opponentem, quo circa demiſſa per colem fiſtula, mox paululum urinæ reddidit æger, extracto autem deinde catherere, apparuit in ipſius extremo grumi indicium. Quanquam etiam fieri poſſit, ubi ulcerata fuerit veſica, ab alia cauſa interna, ut paulatim in ipſa grumus concreſcat, vel non præcedente ſanguinis fluore, quod Galenus 1. & 6. de loc. affect. annotat.

XXI. Nonnunquam etiam ἰσχυρία oboritur à veneno aſſumpto, à potu cereviſiæ recentis & non defæcatæ, vel vini rubri ſtyptici uſu, vel à cibis, ut oſtreis &c. quæ partim in renum corpus illud diſtemperando aut inflammando, partim in ſanguinem agunt, partim veſicam afficiunt, ut ſeparatio tum urinæ & expulſio fieri non poſſit.

XXII. Deinde etiam obſervatum fuit urinam ſupprimi inflammatis partibus vicinis & adjacentibus, vel ſedis, vel vulvæ in fæminino ſexu: In viris enim inteſtinum rectum veſicæ adhæret, ideoque illo tumente, aut à fæcibus flatibusque diſtento non poteſt non veſica pati: in fæminis vero uterus inter inteſtinum rectum & veſicam medius illam ſimiliter premit, quod vel in prægnantibus utero tumefacto obſervare licet. Vid. Dodon. obſerv. Med. 47. & Schenk. obſerv. l. 3.

XXIII. Præterea in urethræ canali ſæpiſſime aliquid naſcitur quod viam obſtruit, ſive caruncula, ſive callus, ſive alia quædam res ex craſſo lentoque humore paulatim longo temporis tractu generata (quod poſt gonorrhæam virulentam gallici morbi imprimis obſervatur) tanto interdum facto augmento ut urinam

ægre,

ægre, vel minime, niſi cathetere immiſſo viam aperiant, reddere poſſint, quale exemplum refert Foreſtus lib. xxv. obſ. x. de quodam diu urinæ ardore & difficultate mingendi laborante, tandem ad aliqualem urinæ ſuppreſſionem, ſeu potius majorem difficultatem urinam excernendi deveniente, cujus urina inſtar tenuiſſimi fili cum impetu exiit, idque propter callum innatum ſeu carneam excreſcentiam intus in ipſo meatu urinario obortam, non tantum urinæ exitum impedientem, ſed etiam in actu venereo maximum incommodum inferentem.

XXIV. Aliquando ἰσχουρία oritur à cauſis refrigerantibus ſive internis, ſive externis, ex. gr. quando pedes ſummo exiſtente æſtu in frigidam aquam ſubito immittuntur, quale exemplum refert Amatus cent 4ta curat. 10. de puero quodam prope puteum diverſante, & pedibus aqua madefactis urinæ ſuppreſſionem inde contrahente. Quamvis vero ille exiſtimet, humorem quendam inter collum veſicæ & pudendum contentum, ibidemque concretum ἰσχουρίαν hanc induxiſſe, tamen â ſola immiſſione pedum in aquam frigidam non interveniente humore aliquo, ſed tantum refrigeratis nervis veſicæ hanc potius ortam fuiſſe arbitror, cujus rei ſimile exemplum refert Petrus Foreſtus lib. xxv. obſerv. xiix. Et conſtat alias poſt caſum, ictum, aliisque de cauſis obortam partium inferiorum paralyſin ſuppreſſionem quoque urinæ induxiſſe, affectis veſicæ nervis, cujus rei varia exempla recitat Schenkius.

XXV. Aliquando etiam ex longiori urinæ retentione veſica immodice diſtenta fit ſuppreſſio, dum immu-

immutata quodammodo veſicæ figura in rotundam verſus orificium talis fit conſtrictio, ut illud ad molem incumbentis urinæ ſeſe reſerare nequeat, fibris etiam veſicæ, motui ejus inſervientibus, ita à tono & robore ſuo per longam diſtenſionem diductis, ut ad expellendum ſeſe contrahere non poſſint: Quod illis ſæpe contingit, qui in conviviis potantes nec ob pudorem ſurgere auſi urinam diutius retinent, unde poſtea cum reddere eam volunt non poſſunr, quod Cl. Medico Petro Foreſto etiam aliquando accidit ipſo id referente lib. xxv. obſ. xiv. & Schenkius annotat exemplum juvenis cujusdam equo vecti, qui ob præſentem dominam urinam reddere non fuit auſus urina deinde in totum ſuppreſſa lib. 3. pag. 533.

XXVI. Deinde etiam hoc delirantibus nonnunquam accidit, ut dum nimis intenti ſunt cogitationibus ſuis, ſtimulum naturalem, qui alias in veſica percipitur à præſente urina non ſentiant, ideoque mingere obliviſcantur, & deinde emittere eam nequeant. Uti alias urinæ ſtimulus non percipitur, propter obtuſum veſicæ ſenſum, affectis nervis, qui ad veſicam deferuntur, & hi inter dormiendum non ſentiunt veſicam impleri, poſtea autem expergefactis, illa adeo extenſa eſt, ut nihil excernere poſſint, quod luxata ſpina, teſte Galeno *6*. de loc. aff. cap. 4. facile contingit.

XXVII. Interdum urina per urethram non effluit, non, quod in renibus non ſeparetur, ſed quod aliâ quam ordinaria via feratur, in quo caſu urina quidem ſupprimi proprie dici non poteſt, per urethram tamen non excernitur. Id quod Felix Platerus in

piſcato-

piſcatore quodam Helvetico obſervavit, cui ob veſicam quæ præter naturam ad inguina deſcenderat ibi diſſe-ctam, facta fiſtula, urina per totum biennium ex eo loco, non autem per penem effluxit l. 3. obſerv. p. 797. Fernelius recitat exemplum de quodam viro trigeſimum annum agente, cui recens in lucem edito male vinctus umbilicus nunquam coaluit, dein autem ſemper urina ex eo exſtillavit, ê veſica per urachum in umbilicum refluens. Et Euſtachius Rudius l. 2. c. 53. aliud annotavit plane mirabile, de monacho quodam ordinis Eremitarum, cui poſt ἰσχουρίαν veſica rupta fuit, non multis diebus poſt per inguina urinam is emiſit, & deinde per femora, nates, vicinaque loca, & ita miſeram vitam ad multos annos protraxit. Cui non diſſimilem hiſtoriam refert Cl. Williſius de quadam Illuſtriſſima fæmina, cui per dorſum urina fuit evacuata longo vitæ tempore, uti pluribus videre eſt in lib. ejus de urinis c. 5. p. m. 396.

XXIIX. Ex his jam præmiſſis non pauca de ſuppreſſione urinæ ipſis quaſi oculis patent, operæ tamen pretium erit in hujus affectus cauſas amplius inquirere, imprimis juxta partes affectas. Diximus nimirum urinæ ſeparationem à ſanguine fieri & quidem in renibus beneficio vaſorum ad peluim tendentium, dein ex renibus in ureteres, hinc in veſicam delabi, inde laxato veſicæ ſphinctere pro lubitu noſtro expelli per urethram ex corpore. Ratione igitur tam variorum ſimul concurrentium, variæ etiam cauſæ ſunt ſuppreſſionis urinæ.

XXIX. Cum autem urina ex cibo liquidiore & potu in ventriculo in chylum mutato, atque inde per vaſa lactea in ductum thoracicum, inde in venam jugularem delato, & maſſæ ſanguineæ commixto ſuam deſu-

 mat

mat materiam, non inconveniens erit ipſum quoque ſanguinem conſiderare. Sunt autem in illo multæ ſeroſæ partes ad ſenſum quoque obſervabiles, quæ alibi quidem etiam à ſanguine ſecedunt, & excernuntur ex corpore, potiſſimum tamen in renibus.

XXX. Quodſi vero jam contingat, ut per alia corporis loca ſolito copioſius id ſerum fluat, tum diverſio quædam ab ipſis renibus fieri poteſt, ceu eventus docet, plura ſane hujus rei exempla apud autores extant. Apud Fab. Hild. legimus obſervationem de puero quodam qui quotidie ad minimum ſemel aquam ſalſam inſtar urinæ equinæ per os evomuit. Foreſtus memorat in ſuis obſervationibus lib. XXIV. obſerv. XXIX. de quodam cardinali qui ſeptendecim dies vitam produxit absque urinæ emiſſione per viam naturalem, ſed per ſuperiora illam vomitu rejecit. Inprimis autem egregium hujus rei exemplum extat apud Salmuth. in obſerv. cent. 2. obſ. 82. de quodam calculo laborante, cui urina in totum fuit ſuppreſſa indeque totum corpus quaſi inflatum, & quidem ita ut crepaturam fere minatum fuerit, ſudore autem in toto corpore urinam plane referente ſubſecuto, venter viciſſim ſubſedit, calculusque fuit excretus.

XXXI. Præterea quibus alvus eſt valde fluida, qui catharticum ſumpſere medicamentum, qui diarrhæa laborant, parum mingunt, ſimiliter illi quoque qui multum ſudant, non tamen plane inde ſupprimi urinam obſervamus, natura enim ſolis his evacuationibus non contenta, maximam quidem partem ſeri in maſſa ſanguinea hærentis per ſudores aut alvum exonerat, reliquam autem ad ordinaria hujus ſecretionis membra propellit. At in acutis morbis uti ſuperius jam tum dictum inſtante

criſi

criſi per ſudorem plane ſæpe ſupprimitur, quia tunc per aliam viam illam evacuare tentat natura. Porro qui parum bibunt, parum etiam mingunt, non tamen in illis plane nulla fluit, quoniam in eſculentis ſemper aliquid humidi quoque eſt, quod deinde in renibus ſecernitur à ſanguine.

XXXII. Maſſa autem ſanguinea, quantum ad ſcopum meum propoſitum requiritur, conſiderata, revertor ad renes, horum vero ratione non uno modo fit urinæ ſuppreſſio: Aliquando inflammantur, & per inflammationem illam ita vaſa partim comprimuntur, partim diſtenduntur, ut exire urina & ſeparari à ſanguine nequeat. Illa autem inflammatio partim à cauſa externa oritur, ut ſunt caſus, percuſſio ſupra renes, ventoſæ attrahentes, emplaſtra calida corpore repleto renibus admota. Quo facit dorſum ad ignem nimis calefacere, duriter equitare, ſaltare, currere, vel poſt cibum fortiter ſe exercere, baliſtam intendere, onera gravia ſublevare aut portare, coitu nimio uti &c. Partim etiam internà, uti aſſumpto veneno, imò cibis nonnullis ut oſtreis, vino & cereviſia recenti &c. Calculus quoque in renibus à frequenti illa attritione ſubſtantiæ renalis, ſubinde cauſa inflammationis renum exiſtit. Magna autem ex parte inflammationes renum fiunt à ſanguine, quando nempe corpus eſt plethoricum, continuo enim ſanguis renes tranſit, & ſi in tanta copia ruit verſus illos, diſtenduntur vaſa fitque obſtructio, & per conſequens tandem inflammatio, cujus rei egregium ſane exemplum extat apud Foreſtum l. 24. obſ. 32. Obſervatum quoque eſt aliis viſceribus inflammatis, uti hepate, liene &c. per conſenſum renes fuiſſe affectos urinamque in totum ſuppreſ-

ſam, quale quid annotavit Fab. Hil. in filiolo ſuo recens nato uti videre eſt. cent. 3. obſerv. 74. vel etiam pori carnis renalis occluduntur ut urina tranſire nequeat vitio non ſatis explicabili, quamvis ſenſibile aliquando ſit, apparet enim tum quodammodo lardoſa renum ſubſtantia, contingitque utplurimum ſenibus citra ullam inflammationem, citra dolorem in parte, quale quid haud ita pridem Cl. Dn. Præſes hoc in loco obſervavit.

XXXIII. Præterea calculus in renibus hærens major in pelvi obſtruit ita orificium ureteris, ut delabi in illum nihil urinæ poſſit, quale quid ſupra ex Cl. Williſio annotavimus lib. de urinis. Et Salmuthus cent. 2. obſ. 82. refert de quodam chymico famoſiſſimo qui ex calculo renis dextri in omnimodam urinæ ſuppreſſionem incidit & ſatis gravem, ut nec vel guttulam urinæ undecim integris diebus excernere potuerit, tandem vero eò deventum ut anhelitum urinaceum redderet, indeque vomitus enormis, oculorum ſuffuſio atq; delirium ſuccederet; Verum duodecimo die excretis ſanguinis grumis evaſit, uti citato loco pluribus videre eſt. Foreſtus etiam plurima hujus rei exempla annotavit lib. 24. obſ. 30. Quodſi ipſe ren totus quaſi in lapidem abeat, quod hoc in loco quodammodo obſervavit Cl. Dn. Præſes, multo minus tum ſecerni per illum urina poteſt.

XXXIV. Quemadmodum autem in quamplurimis corporis noſtri partibus generantur vermes, uti ex. gr. in inteſtinis, ventriculo, in dentium interioribus, naribus, pulmonibus, ſic obſervatum fuit non infrequenter ipſos etiam renes occupaſſe, quod imprimis in canibus, lupis annotavere Anatomici. Vidit etiam Cl. Platerus in colico quodam per mictionem cum urina innumeros

exiguos;

exiguos vermiculos vivos quales in caſeo putri gignuntur excretos, & adhûc etiam in alio ægro hoc obſervavit uti videre eſt. l. 3. c. 13. Et Salmuthus hiſtoriam refert Cent. 1. obſ. 49. de viro quodam præcipuæ authoritatis qui tota examina vermium haud multum abſimilium iis quos millepedes vocamus per urinam excrevit. Nonnunquam autem totam ab illis renum ſubſtantiam fuiſſe exeſam annotavere Authores præclariſſimi vaſis emulgentibus coalitis & callo obduratis, in quo caſu nihil ſeri in rene affecto ſecerni potuit.

XXXV. Aliquando contabeſcit plane ren cum ſuis vaſis ubi tum nulla quoque fit ſeparatio; Nephriticis etiam familiare eſt, ſanguinem aut pus cum lotio crebro excernere, etenim à calculo majori & aſperitatibus prædito, renum caro facile atteritur, dumque ſolutio continui hoc modo in renibus excitatur, ſæpiſſime ulcus ſuccedit, tandemque ipſa renum caro attrita & ſenſim exeſa plane cum urina ejicitur: nonnunquam etiam ex acrimonia materiæ ad renem ruentis illius ſubſtantia tota fuit exeſa & ſenſim excreta, remanente tantum illius involucro uti marſupio, quale quid annotavit Foreſtus lib. 24. obſerv. 36. in cereviſiario quodam & frumentario mercatore, ambobus tandem cum multis annis magno cruciatu miſere vitam protraxiſſent, mortuis. Egregium etiam hujus rei exemplum extat apud Cl. Williſium lib. de urinis.

XXXVI. Facile autem patet cum duo renes ſint ut ſuppreſſio totalis fiat, neceſſario debere utrumque renem eſſe affectum, quod cum non ſemper contingat, non etiam adeo frequenter fit ſuppreſſio totalis vitio renum. Sunt quidem ut ſupra th. 7. dixi, quo etiam Sal-

muth. c. 2. obſ. 82. exemplum pertinet, qui exiſtimant uno rene officium non faciente, alterum quoque per conſenſum non facere, in quam opinionem exemplo quodam etiam deductus eſt Doctiſſ. Petrus Foreſtus, ubi ſiniſtro rene lapidibus obſtructo in totum urina fuit ſuppreſſa, altero ſalvo & patente, hocque deducit ex ſympathia, quam paſſus eſt ren dexter ſiniſtro affecto, pluribusque contra Doctiſſ. Fernelium diſputat, qui aſſerit uno rene obſtructo, alterum nihilominus ſerum à ſanguine ſecernere, nec inde urinam ſupprimi, in quam ſententiam lubens quoque deſcendo cum plurimæ contrariæ obſervationes docuerint veriſſimum eſſe, quod non ſtatim per ſympathiam alter ren afficiatur, etiamſi unus ex illis laboret vid. Foreſt. l. 24. obſerv. 26.

XXXVII. Secundo loco ureterum vitio fit ἰσχουρία, cum illorum meatus obſtruitur, quod quidem fit frequenter à calculo in illis hærente: Natura enim ureteres anguſtos admodum condidit, quoniam ei tantum uſui deſtinati ſunt, ut urinam ê renibus in veſicam deferant; ſucceſſu quidem temporis in calculoſis per crebrum lapillorum ê renibus delapſum nonnihil dilatantur, ita ut interdum etiam calculi magnitudine piſa aut fabas majores æquantes à renibus in veſicam deſcendere poſſint: Tamen non absque ingenti dolore ob exquiſitiſſimum ureterum ſenſum, & periculo id fit. Quodſi calculus in ureteres decumbat, eisque impactus inhæreat, ſitque acutus, dolor ingens, intumefactio interna, intemperies, febris, inquietudo, ſæpe etiam delirium, lipothymia, aliaque periculoſa ſymptomata ſubſequuntur adauctaque poſtmodum in parte affecta inflammatione urina in totum ſupprimitur ſubſequente gangræna & ſphacelo tandemque

demque ipſa morte, quale exemplum extat apud Fab. Hild. in lib. de lithotomia veſicæ. c. 25. Imo ſi calculus paulo major & acutus fuerit poteſt ipſos ureteres diſrumpere, quale quid obſervavit Felix Platerus in puero, qui modo quaſi natus in cunabulis cubans, poſt magnam urinæ ſuppreſſionem, calculum cum magna ſuppreſſæ urinæ parte excrevit, paulo adultior autem factus, magnos prius cruciatus nephriticos, inpr. in inguine dextro ſentiens, brevi temporis ſpatio, urina maxima ex parte ſuppreſſa ſine dubio ex uretere diſrupto, totus hydropicus factus, maxima dyſpnæa ſuperveniente, miſere extinctus fuit.

XXXIIX. Deinde grumus ſanguinis hanc viam ita poteſt obturare ut nihil à renibus ad veſicam delabi poſſit, cujus rei elegantiſſima obſervatio extat ap. Salmuth. cent. 2. obſ. 82. Fortaſſis etiam â craſſiore humore, quale quid obſervavit Petrus Foreſtus lib. 24. obſ. 15. in Carthuſianis piſcivoris, vel craſſiore pure aut carunculis talis ureterum obſtructio fieri poteſt.

XXXIX. Et quidem cum longi ſatis canales ſint ubique poteſt fieri obſtructio, & facere iſtam ſuppreſſionem, dummodo totum canalem modo dictum impleant. Si enim prope veſicam hærent, urina quidem delabitur ex renibus, ſed pervenire ad veſicam nequit, ideoque admodum diſtendit ureteres. Notanter hic dico ureteres, obſtructo enim alterutro tantum uretere, periculum longe minus, quam ſi uterque obſtrueretur, erit, natura ſiquidem urinam ad alterum renem & per ejusdem ureterem ad veſicam deducit, quod annotavit Fab. Hild. in lib. de lithotom. veſicæ c. 25. Obſtructo vero à retentis lapillis, arenulis aut ſimilibus, utro-

que

que uretere, angor & cruciatus maximus oboritur. ægerque ut Cl. Vir. Ambroſius Paræus l. 17. c. 36. teſtatur iisdem ſæpe doloribus, quibus ſubmerſi, opprimitur, urina enim regurgitat, ſpiritus vitales ſuffocat, caloremque innatum extinguit, imo obſervatum fuit, ægros aliquos in tantis anguſtiis urinam ſuperne per vomitum reddidiſſe. Ex tali angore calculique in utroque uretere retentione honeſtiſſimam Matronam extinctam fuiſſe refert Fab. Hild. loco paulo ante citato.

XL. Tertio loco in veſica quodammodo detinetur urina quod quidem itidem fit vel à calculo, ſabulum enim per ureteres ex renibus ad veſicam delapſum concreſcit ibi in unum corpus, & quidem aliquando ita augetur, ut deinde in excretione urinæ calculus ad orificium veſicæ accedat, illique ſeſe inſinuans ſuppreſſionem urinæ faciat, ſi autem in tantam molem concreverit, ut non poſſit amplius ingredi orificium veſicæ illudque obturare, non quidem tunc tota ſupprimitur urina, ſed tamen alia gravia ſymptomata tum urgent, cujus rei & inde ortorum ſymptomatum egregia extant exempla ap. Fab. Hild. lib. de lithotom. veſic. c. 22. vel ſupprimitur etiam à pure, pituita craſſa, grumo ſanguinis, excreſcentiis, adnaſcentiis, de quibus ſingulis ſupra jam tum egimus.

XLI. Præterea dum quidam nimis diu retinent urinam diſtenta veſica tonum amittit ſuum, & illius fibræ ſeſe contrahere non poſſunt, nec proinde expellere urinam; nam quantum amplitudo ipſius veſicæ expleta circumtenditur, tanto anguſtior ſeipſo fit meatus, refertque ex ore Viri Doctiſſ. Andreæ Toxotii Regiæ Maieſt. in Dania quondam Archiatri Fab. Hild. in lib. de lithotom. veſ. c. 3. exemplum hac de re egregium, de Viro celeberri-

leberrimo Tychone Brahe: Cum enim ille Pragæ in magno quodam convivio ultra vires & conſuetudinem ſuam detentus, diuque urinam retinere coactus fuiſſet, poſtea reperto idoneo ad deonerandam veſicam loco, urinam amplius excernere non potuit, cumque inflammatio veſicæ ſubſecuta eſſet, ê vita excedendum ei fuit. Et Petrus Foreſtus itidem exemplum recitat obſerv. 16. l. 25. de ſene quodam ſeptuagenario à nimis diu in convivio quodam retenta urina mortuo.

XLII. Aliquando vero paralyſi affecta eſt veſica ideoque fibræ ejus moliri expulſionem nequeunt, cujus rei ſignum eſt, quod ſine ullo dolore tum tumeat veſica; Neceſſe autem eſt præceſſiſſe cauſas vel externas, ut ſi forte ceciderit æger ex alto, qualem caſum aliquando vidit Petrus Foreſtus, vel internas, ut refrigerata ex. gr. nimium parte, ſenſu pereunte, vel etiam à potu opii, quin in ſchorbuticis & hypochondriacis aliquando cum partium inferiorum paralyſi, veſicæ quoque reſolutionem & urinæ ſuppreſſionem natam obſervavit Cl. Dn. Præſes.

XLIII. Præterea orificii veſicæ tumores & inflammationes excretionem impediunt. Urina enim diutius in veſica retenta, in eaque collecta, veſicæ membranam adeo extendit, ut interdum venulas ipſius diſrumpi oporteat, tumque ſanguis in veſicam profluens ibidemque putreſcens inflammationem parit, quæ deinde in abſceſſum deſinit, quale exemplum habet Fab. Hild. c. 3. obſ. 66. Nonnunquam etiam ſchirrum poſt ſe relinquit inflammatio, qui collo veſicæ adhærens, ſuppreſſionem omnimodam, imo aliquando in-

 curabi-

curabilem inducere poteſt, quale quid refert Fab. Hild. cent. 2. obſ. 65. Et ſi in vicinia tumores orificium veſicæ premant, ut ex. gr. uterus in prægnantibus turgens, aut duræ fæces in inteſtino recto hærentes, qualem obſervationem habet Petrus Foreſtus lib. 25. obſerv. 11. egreſſum quoqne urinæ vel totaliter, vel ex parte impedire poſſunt.

XLIV. Tandem etiam urethræ vitio poteſt urina ſupprimi: quando in ea vel calculus hæret, qualia exempla egregia ſane extant apud Fab. Hild. cent. 6. obſ. 56. & Salmuth. cent. 1. obſ. 60. vel tuberculum ſeu caruncula eſt, quale quid poſt gonorrhæam virulentam accidere ſolet, ſeu aliud quid ut ſupra de ureteribus dictum. Imo obſervatum fuit aliquando à calculo in ſcroto hærente ſuppreſſam fuiſſe urinam, quale quid refert Fab. Hild. cent. 6. obſ. 57. Quanquam retentio in urethra non ſit tam periculoſa, quam ſi calculus in ureteribus vel veſica hæreat, poſſumus enim faciliori operatione ad eum extrahendum inſtrumenta applicare.

XLV. Ex his ipſis quæ de cauſis diximus, jam etiam plerorumque ſymptomatum ratio patuit; quod ſi quædam adhuc ſuperſunt phænomena ea explicari facile poſſunt. Uti quod per vices nunc fluat, nunc ſupprimatur urina, fit à cauſa mobili dum ſcilicet calculus aut aliud quid nunc claudit orificium ſeu canalem, nunc iterum apertum linquit.

XLVI. Cum vero à tam variis cauſis ſupra memoratis fiat urinæ ſuppreſſio, danda omnino opera eſt, ut intelligamus à qua cauſa illa orta ſit, ut tolli dein eo citius & melius poſſit, ideoque ſigna diligenter colli-

colligenda. Imprimis autem intereſt ſcire Medico graviſſimi hujus affectus curam aggredienti, vitione renum aut ureterum quoque nulla fiat ſeparatio & ad veſicam delatio, an ſeparata urina ſupprimatur vel in ureteribus, vel veſica, vel urethra. Non poteſt autem hoc temere latere propter ſigna in hoc affectu præſentia & abſentia: Si enim à calculo renum impeditur urinæ ſecretio ſigna manifeſta adſunt, dolor nempe fixus & gravans in ea parte, difficilis ſpinæ flexio, dolor cum vomitu qui gravis eſt in hoc affectu & præſente alvi conſtrictione ingraveſcit. Si vero calculus in ureteres inciderit fit acutiſſimus & pungens dolor, tamdiu perſeverans, quamdiu calculus ibi hæret, nec deſinit donec vel in veſicæ cavitatem protruſus fuerit calculus, vel in renis cavum remeaverit. Præterea crus ejusdem lateris ſtupeſcit, illiusque incurvatio prohibetur, ob muſculi pſoas compreſſionem. Renibus vero affectis in toto demum corporis habitu mutatio aliqua obſervatur, in veſica vero exploratione per catheterem facta nulla urina deprehenditur, nulla gravitas aut tenſio, nullus in pectine obſervabilis tumor, nullus ibi dolor, quæ poſteriora certiſſime apparent, prioribus abſentibus, ubi veſicæ vitio oritur malum.

XLVII. Obſtructiones vero urethræ dignoſcuntur immiſſa candela cerea, aut cathetere, quæ ſi penetrare non poſſunt, ſed in via ſubſiſtunt, calculum aut carunculam grumum ſanguinis, pituitam viſcidam, aut aliam quampiam materiam obſtruentem adeſſe demonſtrabunt. Et illæ materiæ ita diſtiguuntur, quod nimirum ſi calculus canali impactus adſit, ille facile tactu dignoſcatur, ſi vero caruncula urinæ commeatum

impediat, præceſſit gonorrhæa virulenta, aut ulcus in meatu virgæ longo tempore materiam purulentam emittens; ſi denique ſanguinis grumus, pus concretum, vel pituita craſſa obſtructionem efficiant, antecedentia id nos credere cogunt, aut portiunculæ quædam eorum per virgam excretæ, vel immiſſo cathetere adhærentes id ſatis patefaciunt.

XLIIX. Debent deinde diligenter conſiderari quænam in corpore ſint malæ diſpoſitiones, qui morbi, an corpus ſit cacochymicum, an cachecticum, an plethoricum, an inflammationes in illis partibus ſecretioni urinæ inſervientibus obſerventur, an mictu ſanguinis aut puris, an calculo laboraverit æger, an alicubi caruncula aliqua obſtet, an in veſica tumor; quæ cauſæ procatarticæ, an ſc. caſus, ictus, nimius veneris uſus, ſubitanea partium inferiorum refrigeratio &c. præceſſerint: Hæc enim omnia primo in ſuſpicionem, deinde ad accuratiorem cauſarum cognitionem nos ducere, tamque ex ipſius ægri relatione, quam etiam accurata illius inſpectione, diligentique per tactum exploratione dignoſci ſcirique poſſunt. Quo autem rectius quis veram cauſam conjecerit, eo rectius in omnibus morbis curationem inſtituet; ſublata enim cauſa morbi tollitur ipſe morbus.

XLIX. Eſt autem urinæ ſuppreſſio magnum malum, & graviſſimum quidem ſi totalis ſit. Et illa quidem quæ vitio renum fit, urina non ſeparata, ſanguinem inficit & inquinat, calorem nativum plane extinguit, inque totum corpus regurgitans ſerum, hydropem quaſi inducit, illo ſub cute collecto, quod ſcarificationibus factis etiam ſincerum effluit. Quodſi id

id in majori copia cum ſanguine ad caput deferatur in ſoporoſos quoque & convulſivos affectus incidunt, & miſerrime moriuntur. Vid. Jacotium comm. 1. ad l. 7. ſect, 2. aph. 26. Coac. Hipp.

L. Altera quæ vitio veſicæ & urethræ fit ſuppreſſio urinæ, itidem mortem tandem inducit, graviſſimeque torquet & angit homines, in tantum ſæpe diſtentâ veſicâ, ut umbilicum ipſum excedat, & inflammatione, ardentique febre ſuperveniente cum maximo cruciatu ægri tandem animam emittant.

LI. Eſt autem acutiſſimus affectus, uti jam tum ſupra dictum, & cum totalis, intra paucos dies occidit, & niſi ante ſeptimum urina excernatur, mors certo ſolet ſubſequi, & quanquam aliquando ad undecimum & decimum quartum diem aut ulterius urina ſuppreſſa fuerit, vita ſuperſtite, tamen, utplurimum illa quæ ſeptimumdiem excedit, à præclariſſimis practicis pro lethali cenſetur.

LII. De facilitate autem & difficultate curationis nihil certi in genere determinari poteſt, cum propter varietatem cauſarum, nunc majorum nunc minorum, ipſa etiam curatio variet. In renibus alteratio, vel major, vel minor eſſe poteſt, calculi, grumi, pituita non eodem modo ſe habent, aliquando unus, aliquando uterque ren affectus eſt, ideoque in genere determinari hæc nequeunt, & ſæpe propter impoſſibilem cauſæ ſublationem, dum nempe calculus in renibus aut ureteribus ita firmiter impactus hæret, ut nulla ope educere illum poſſimus, urinæ quoque ſuppreſſio incurabilis evadit.

LIII. Ubi vero paralyſis partium inferiorum

 ſimul

ſimul adeſt, & ab illa quoque urinæ ſuppreſſio, tum valde difficilis eſt curatio, imo nulla; ἰσχουρία quoque quæ ad ſauciatam ſpinam, aut poſt caſum, aut vertebræ luxationem accidit, difficilis admodum, ſæpe incurabilis eſt. Quodſi urinæ retentioni teneſmus ſupervenerit, ſeptimo die moriuntur, ſi vero ſingultus, mortem proximam denunciat, ut & ſi odor urinæ in naribus & in ore ægrotantis ſentiatur mortem in propinquo eſſe ſatis certum eſt.

LIV. Quam magnam igitur & eximiam utilitatem præſtare poſſit cauſarum tam differentium dignotio & rurſus quam inſigne damnum, imo quandoq; & mortem ipſarum ignorantia aut imperitia, in hoc affectu ſatis ſuperque manifeſtum eſt. Et ſunt illæ Medico rationali ſemper inſtar Ducis, ad curationem rectiſſime inſtituendam, optatumque finem aſſequendum. Hinc curandi hujus graviſſimi affectus ratio non una eſt, cum plures ſint ejusdem cauſæ, ut ſupra memoravimus, proque cauſæ varietate, diverſa quoque ineunda ſit curatio, in proprie dicta tamen ſuppreſſione, urina quæ maxime moleſta eſt ſemper omni modo provocanda.

LV. Sunt enim multæ cauſæ ἰσχουρίαν inducentes ita comparatæ, ut non ita cito tolli poſſint, ſi ex. gr. craſſi vel viſcidi humores ſint in cauſa, illi prius ſunt præparandi, incidendi & denique purgandi, vel ſi caruncula aut ſchirrus meatum urinarium obſtruat &c. tempus utique ad curationem requiritur; interea tamen urina à qua periculum imminet educenda eſt, quocunque modo poteſt. Fit autem imprimis inſtrumento quodam chirurgico, cathetere dicto, quod inunctum

unctum oleo amygdalarum dulcium, aut butyro non ſalito in meatum urinarium ad ipſam usque veſicæ cavitatem dimittitur, ê quo ſtylo extracto urina effluit. Inſtrumenta hæc ex optimo argento vel orichalco conficiuntur, ſuntque concava, inque parte anteriore & ad latera perforata, ut intrare urina & effluere per ea poſſit. Quodſi forte humor aliquis viſcidus, aut ſanguis coagulatus foraminibus adhæreat eaq; obſtruat ſtylo in catheterem immiſſo iterum eſt expellendus. Debet autem Chirurgus illorum inſtrumentorum multa in promptu habere genera, longa nimirum & brevia, parva & craſſa, notandumque hic eſt aliter illos catheteres eſſe conſtructos qui viris, quam qui fæminis applicantur, illi enim longiores, incurvati magis, hi vero breviores & aliquomodo tantum inflexi ſunt, ob diverſam conſtitutionem urethræ in utroq; ſexu. Eſtq; hoc notabile, quod παράδοξον videri poſſit, aliquando magnũ & craſſum catheterem citra ullum impedimentum immitti in veſicam poſſe, non item tenuem vel parvum, quod Cl. Chirurgus Fab. Hild. obſervavit, cujus rei cauſam eſſe arbitror quod tenerum ac gracile inſtrumentum orificio veſicæ aperiendo non ſit aptum, dum urethram non ſatis diducit. Multa autem circa ipſam catheteris applicationem conſideranda ſunt, requiritur enim certa quædam ἐγχείρησις, imprimis in viris, ubi dum chirurgus inſtrumentum vult immittere, neceſſe eſt ſemper virgam aliquantulum in altum & verſus umbilicum attrahat, ut meatus urinarius extendatur, rugæque inſtrumentum non detineant; Imprimis autem operam dare debet, ut in illius immiſſione leniter agat, nec ſi forte obſtaculum aliquod deprehendat,

illud

illud forti impulſione removere tentet, niſi forte calculus hæreat in urethra, qui caſus hic merito eſt excipiendus, cum nulla alia ratione citius poſſit dimoveri quam propulſione in cavitatem veſicæ: At ſi callus aliquis hoc in loco obortus, omnino maxima opus eſt circumſpectione, ne validâ illâ catheteris intruſione malum potius augeamus quam tollamus; Quod tonſori cuidam imperito, pro chirurgo ſe venditanti, accidit, exiſtimanti, lapidem eſſe in veſica, indeque ſuppreſſionem urinæ ortam, qui proinde immiſſum catheterem nec ad veſicam tranſeuntem fortiſſime impulit, unde ſuborto fluxu ſanguinis, & dolore intolerabili, mox ſubſecuta eſt inflammatio, febrisque continua, morte tandem finẽ hujus cruciatus faciente, aperto autem cadavere conſtitit, tophum tantum in fiſtula urinaria hæſiſſe qui ex violenta illa pertuſione catheteris febre & inflammatione superveniente mortem tonſoris inſcitia cauſavit, ut pluribus videre eſt apud Petr. Foreſt. l. 25. obſ. 16. Interim maximus hoc in affectu catheteris eſt uſus, ſed uti dixi, applicatio illius requirit peritum chirurgum, cathetere enim mediante & tollimus urinam in veſica contentam & hærens aliquid in orificio veſicæ ſimul removemus ne impediat urinæ excretionem.

LVI. Si autem *ἰσχουρία* ex diutina urinæ retentione orta ſit, juvat multum ſi ſtatim externe veſica manibus calefactis leniter comprimatur, & imprimis quidem hoc ſuccedit in juvenili corpore, non ita in ſenili ceu præclariſſimi practici annotarunt. Præterea corpus veſicæ topicis medicamentis eſt fovendum, quotiescunque veſicæ vitio oborta eſt *ἰσχουρία*, ex medicamentis

emolli-

emollientibus ut ſunt malva, alth. Mercurial. flor. chamomill. Melilot. Sem. lini, fænugræc. quæ ſacculis binis incluſa calide ſemper pectini & perinæo debent apponi: Imprimis experientia uſum parietariæ quam maxime in hoc affectu comprobavit, quæ vel oleo frixa calideque ita appoſita, vel una cum cepis & aliis in formam cataplasmatis pectini impoſita, egregie lotium provocat. Similiter etiam quam maxime conducit, ſi ex dictis herbis balneum aliquod ſeu ſemicupium paretur, cui æger ad umbilicum usque inſideat, ſemperq; calore temperato conſervetur, pedibus in ſemicupio extra aquam poſitis. Horum vero ſediliũ & quomodo ſemicupium præparari debet figuram qui videre deſiderat adeat Cl. Ambroſium Paræum l. 17. c. 38. Egreſſus autem ê balneo vel ſemicupio ſtatim in lectum calefactum, ne venter refrigeretur deponatur æger, & medicamenta relaxantia cum confortantibus mixta propinentur, uti ſunt decoct. rad. alth. malv. cum ſyr. dialtheæ Fernelii & conſ. alkermes. Inferiora vero linimentis erunt inungenda ex ol. chamæmel. irino, rutaceo cum oleo ſcorpionum &c. ſemperque balneum, lumborum inunctio, ſacculi, cataplaſmata toties, quoties neceſſitas dolorque requirit, reiteranda ſunt, ut tandem optatum finem aſſequamur.

LVII. Cum autem alvus ſuppreſſa valde impediat excretionem urinæ, ante omnia danda eſt opera ut illa libera ſit, ideoque clyſteribus proritanda, quæ non ſolum fæces educant, ſed etiam fomenti loco qnodammodo ſint, propter ſitum recti inteſtini, illæ autem præparari debent itidem ex emollientibus ſupra jam tum maximam partem enumeratis; ſi vero fæces adeo duræ

fuerint, ut enema immitti nequeat, tunc primo balneo eſt utendum, deinde nonnihil per hoc emollitis fæcibus enema adhibendum; obſervavit enim Cl. Dodonæus fæces adeo duras in inteſtino recto hæſiſſe, ut canaliculus clyſteris immitti, antequam balneo uſus eſſet, nequiverit. Quidam etiam practicorum tum purgationes commendant, quæ tamen non ita ſimpliciter admittendæ ſunt, ſed ratione habita corporis & aliarum circumſtantiarum, ne plus noceant, quam proſint. Quidam etiam caſſiam hoc in affectu valde commendant, & animam quoque renum vocant, & pro ſingulari remedio extollunt; alii vero eam urinam ciere, & acrem quoque reddere reipſa ſe comperiſſe putant, ideoque haud commode in ἰσχουρία imprimis legitima adhiberi poſſe arbitrantur, qua de re videri poteſt Cl. Petrus Pigræus l. 7. c. 4. it. Fab. Hild. cent. 1. epiſtolarum, epiſt. 34. & 35. Loco itaque purgationis tutius & commodius, ut jam ſupra dictum, clyſteres, quoties opus erit, adhiberi poterunt.

LIIX. Si vero *ἰσχουρία* oriatur à calculo in veſica hærente medicamentis à præclariſſimis practicis maxima copia enumeratis ille, ſi fieri poteſt, reſolvendus, & ex corpore deturbandus eſt, quodſi vero hoc non ex voto ſuccedat, ad operationem chirurgicam deveniendum, exſcindendusque eſt. Quomodo autem hæc peragi debeat, quibus medicamentis corpus prius præparari, quomodo æger ſituandus & ligandus, quæ inſtrumenta ad hanc operationem recte peragendam requirantur, quo in loco ſectio ſit facienda, quomodo calculus eximendus, quomodo denique vulnus poſt calculi extractionem ſit tractandum & conſolidandum, quæque medicamenta

tum,

tum ſint exhibenda, ad præcavenda ſymptomata futura, & auferenda præſentia, id quam elegantiſſime & maxime perſpicue traditur à Cl. Fab. Hild. in lib. de lithotom: veſicæ.

LIX. Deinde ſi urinæ ſuppreſſio à grumo ſanguinis vel viſcida pituita in urethra hærente orta ſit, illam diſſolvamus neceſſe eſt, medicamentis idoneis, quæ quamplurima à practicis ſuppeditantur. Quæ ſi non ex voto operentur, urinæque copia urgeat, tum cathetere immiſſo viam aperire tentamus, urinamque educimus, illaque aliqua parte educta in applicatione medicamentorum reſolventium continuamus, donec in totum ſublatum ſit, id quod excretionem impedivit. Denique ſi caruncula in urethra hærens ἰσχουρίαν inducat illa omnino eſt tollenda, idoneis in hunc finem medicamentis, eam conſumentibus, quæ extremitati candelæ cereæ apponuntur, illaque mediante ad carunculam deducuntur paulatimque eam conſumunt. Medicamenta autem illa ſunt vel Mercur. Præcipitat. vel antimonium crudum &c. quod totaliter immiſſum, carunculam paulatim exſiccat & conſumit. Si vero nullus urinæ tranſitus propter carunculam concedatur, immiſſo itidem cathetere procuretur, qui tum per aliquot dies intus eſt tenendus ut foramen amplietur, & caruncula quodammodo removeatur, & urina effluere poſſit. Calculo autem in urethra hærente, totalem illius excluſionem procurabimus, digitis modeſte impellendo virgamque humectando oleo tepido, vel decocto herbarum emollientium, cum foras applicato, tum per ſiphonem injecto, poterit etiam peculiari inſtrumento chirurgico, quod depingit Fab. Hild.

 in

in lib. de lithotom. veſic. c. 26. p. m. 755. contringi in ipſa urethra, & deinde excludi, vel illo inſtrumento apprehenſus totus extrahi. Quodſi neque hoc modo excluſio procurari poſſit, ligetur utrinque membrum, & in parte carnoſa ſectione facta educatur, de qua operatione vide plura egregia ſane, ap. paulo ante memoratum Cl. Fab. Hild. in lib. de lithotom. veſicæ.

LX. Quæ autem vitio renum oritur, alias illegitima vocata ἰσχουρία, quoniam nòn ope chirurgica illi ſubvenire poſſumus, ſed medicamentis tantum, ex illis impr. diuretica remedia conveniunt, uti ſunt ex ſimplicibus vegetabilibus, ſem. naſturtii, apii, petroſelini, dauci, leviſtici, nigellæ, alkekengi, Milii Solis, rad. rub. tinct. aſari; deinde teſtæ ovi ex quo pullus extractus eſt, relicta membrana interiore &c. Hæc autē vel relaxantibus mxita, vel combuſta factoque inde lixivio ægro propinantur. Sales etiam lixivos nonnulli cum maximo ſucceſſu in hoc affectu exhibent, uti eſt ſal ſtipitum fabarum, abſynthii, tartari &c. Spiritus quoque aperientes egregium edunt effectum, uti eſt ſpiritus ſalis, vitrioli, ſulphuris, therebinthinæ &c. Pulverem itidem in officinis lithontribon dictum, aliaque medicamenta diuretica vehementiora commendant Practici, quæ tamen periculo non vacant, ſi præſertim corpus abundet, multis vitioſis humoribus, illa enim vehementia diuretica multos vitioſos humores ex ſuperioribus ad renes propellunt, ita ut calculus non ſolum magis magisque ureteribus impingatur, ſed totum quaſi corpus per renes expurgetur, & tandem inflammationes internæ, morsque ipſa ſubſequatur, ceu ſæpiſſime expertus eſt Cl. Fab. Hildanus. Prudentia igitur hac in

parte

parte maxime opus eſt, ſemperque illis diureticis, quoniam maximam partem calida & tenuium ſunt partium refrigerantia cum relaxantibus ſunt admiſcenda. Quidam etiam Cl. Practicorum maxime commendant in hoc caſu balneum ex oleo lini, ex eoque egredienti ægro ventoſas à regione renum ad pubem usque ſat fortiter tractas, & ſæpius iteratas abhibent, qua methodo multos præ aquarum multitudine monſtroſos, ab orci faucibus quaſi ereptos memorat Cl. Paulus de Sorbait in medicina practica cap. 71. quamvis, quomodo cucurbitulæ per abdomen ad renes & ureteres usq; vim ſuam exſerere poſſint, vix pateat.

LXI. Quodſi vero à repletione vaſorum ſanguineorum in renibus malum ortum ſit, quoniam tunc ex illorum compreſſione omnimoda impeditur ſecretio, quam maxime hic venæſectio convenit, & illa ſola malum hoc plerumque tolli poteſt. Vid. Riv. obſ. 13. cent. 2. Ita quoque quando ab inflammatione renum oritur ἰσχουρία, injecto prius clyſtere, venæſectio omnino eſt inſtituenda revulſionis cauſa, deinde vero propinari ægro poteſt emulſio quædam ſero lactis caprini facta, ex ſem. Melon. cucurbit. amygd. dulc. papav. portulac. dauci, ſem. 4. frigid. &c. Vel hujus loco juſcula ex lactuc, endiv. portulac, fabar. flor. nymph. roſ. violar. & ſem. frig. cocta exhiberi poſſunt, addita portione aliqua ſucci limonum. Extrinſecè repellentia ſunt adminiſtranda v. gr. oxyrrhodinum, ung. & ol. roſat. ung. refrig. Galen. Comitiſſ. ceratum ſantal. cum mucilag. ſem. cydonior. & pſyllii, hoc autem fiat tantùm in principio inflammationis, in augmento enim inflammationis digerendum potius

ictus eſt decocto alth. Malv. Violat. parietar. chamomill. melilot. ſem. lini, fænugræc. rad. lilior. alb. alth. &c. in hydromelite facto. Et ſi inflammatio tendat ad ſuppurationem, quod impr. patet ex febris augmento & rigoribus, prædictis addenda ſunt paſſulæ, ficus &c. Rupto vero abſceſſu ad detergentia deveniendum, ut ſunt emulſiones ex decocto hordei, in quibus parum therebinthinæ in aqua parietariæ lotæ diſſolutum ſit, uti pluribus docent præclari practici.

LXI. At aliquando etiam in veſica inflammatio & apoſtema, quorum ſublatio debitis modis procuranda imprimis revellentibus, derivantibus, refrigerantibus, ac modice repellentibus, anodynis, reſolventibus, vel ſuppurantibus ſi opus fuerit aliisque, maximam partem theſi præcedente jam tum enumeratis curatio poteſt perfici: Imprimis autem hoc notandum circa inflammationem veſicæ, ne temere ſyringationem cum cathetere inſtituamus, inde enim inflammatio augetur, delirioque cum convulſionibus ſupervenientibus mors ſolet ſubſequi, uti pluribus exemplis annotarunt Practici: facta tamen jam ſuppuratione immiſſo cathætere ruptum fuiſſe apoſtema, experientia docuit.

LXIII. Ultimo loco de diæta agi debet, non multa tamen circa illam monebo niſi quod in ſuppreſſionibus urinæ abſtinendum ſit à potu, quantum poſſibile eſt, & diureticis impr. cereviſiis, uti ſunt Hamelenſis, Lotharienſis &c. ubi nempe veſicæ vitio *ἰσχουρία* orta eſt, ne major ſemper fiat diſtenſio veſicæ, dolorque aliaque ſymptomata augeantur. Pro potu igitur potius uti poteſt decocto agrimoniæ, veronicæ cum liquiritia addito cinamomo

momo & ſaccharo ad gratiam. Præterea ab omnibus crudis & difficilis coctionis, ſanguinem item adurentibus cibis abſtineat æger, uti ſunt omnis caro ſalſa & ſuffumigata, piſces, caro ferina caſeus & ſimilia; certa quoque aromata hoc in affectu non conveniunt, uti eſt piper, zinziber, cariophilli, item raphanus, cepæ &c. Urinæ autem excretionem, juſto diutius remorari nemo debet, qui ſanitatis ſuæ habet rationem. Sed pedem figo, & Deo gratias ago immortales: Faxit idem, ut reliqua cuncta à nobis pertexenda itidem feliciter perficiantur.

Faxit!

F I N I S.

MEIBOMII dum docta premis veſtigia, Amice,
Expreſſum artificis cernimus ingenium.
Poſtera MEIBOMIUM clarum mirabitur ætas
Te claram ſobolem tempora ſera ferent.
Jam ſuppreſſa doces ut poſſunt flumina ſolvi
Corporis humani, præmia digna refer.

Pæo-

Pæonii cætus gaudebunt, Præſes, alumni,
Corpora gaudebunt preſſa dolore gravi.

Hoc epigrammate in honorem Amici & commenſalis ſui chariſſimi ſcripto ſuam memoriam commendare debuit voluit.

ANDREAS HERMANNUS Hellberg.

NOnne Tuas, PAPKI, merito demirer abyſſos
Mentis; & ingenii fertilioris opes?
Felici niſu, qui quotquot dentur ubiq;
Naturæ & morbi ſemina ſcire cupis.
Sic Tua ſedulitas præclaro ſiſtitur orbi,
Dum cathedram ſcandis doctaq; verba facis.
Applaudo cœptis: felicia fata ſequantur,
Ut TIBI ſuccedant, quæ Tua vota volunt.

Ita

Nobil. Dn. Reſpondenti Amico ſuo ſuaviſſimo gratulatur

J. B. SALMUTH.